

Socialutskottets betänkande 2021/22:SoU23

Riksrevisionens rapport om statens suicidpreventiva arbete

Sammanfattning

Utskottet anser att riksdagen bör lägga skrivelsen till handlingarna.

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer samt de åtgärder som vidtagits eller planeras med anledning av rapporten om statens suicidpreventiva arbete.

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen om en nationell enhetlig hantering av inkommande samtal till nödnumret 112 som rör hot om suicid. Utskottets förslag grundas på tre motionsyrkanden.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår de övriga motionsyrkandena främst med hänvisning till pågående arbete.

I betänkandet finns 13 reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP). I en av reservationerna (S, L, MP) föreslås att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande till regeringen.

Behandlade förslag

Skrivelse 2021/22:107 Riksrevisionens rapport om statens suicidpreventiva arbete.

30 yrkanden i följdmotioner.

Ett yrkande i en motion från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden.....	6
Riksrevisionens rapport om statens suicidpreventiva arbete	6
Reservationer	17
1. Inkommande samtal till nödnumret 112 som rör hot om suicid, punkt 1 (S, L, MP).....	17
2. Riksrevisionens övriga rekommendationer m.m., punkt 2 (M, C, KD).....	17
3. Riksrevisionens övriga rekommendationer m.m., punkt 2 (SD).....	18
4. Riksrevisionens övriga rekommendationer m.m., punkt 2 (V)	19
5. Anmälningsskyldighet vid suicid, punkt 3 (SD, KD)	19
6. Anmälningsskyldighet vid suicid, punkt 3 (MP)	20
7. Haverikommission, punkt 4 (SD, KD)	20
8. Övriga suicidpreventiva åtgärder, punkt 5 (M).....	21
9. Övriga suicidpreventiva åtgärder, punkt 5 (SD)	22
10. Övriga suicidpreventiva åtgärder, punkt 5 (C)	23
11. Övriga suicidpreventiva åtgärder, punkt 5 (V)	23
12. Övriga suicidpreventiva åtgärder, punkt 5 (L).....	24
13. Övriga suicidpreventiva åtgärder, punkt 5 (MP)	24
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	26
Skrivelsen	26
Följdmotionerna	26
Motion från allmänna motionstiden 2021/22	29

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Inkommande samtal till nödnumret 112 som rör hot om suicid

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en nationell enhetlig hantering av inkommande samtal till nödnumret 112 som rör hot om suicid och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 5,

2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3 och

2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 10.

Reservation 1 (S, L, MP)

2. Riksrevisionens övriga rekommendationer m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,

2021/22:4411 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 1,

2021/22:4412 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 4,

2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4 och

2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 11.

Reservation 2 (M, C, KD)

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (V)

3. Anmälningsskyldighet vid suicid

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:4411 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 2,

2021/22:4422 av Margareta Fransson m.fl. (MP) yrkande 3 och

2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 9.

Reservation 5 (SD, KD)

Reservation 6 (MP)

4. Haverikommission

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:4411 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 3 och

2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 4.

Reservation 7 (SD, KD)

5. Övriga suicidpreventiva åtgärder

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 14,

2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4412 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkandena 1–3,
2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1
och 2,
2021/22:4422 av Margareta Fransson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt
2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5–8.

Reservation 8 (M)

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (C)

Reservation 11 (V)

Reservation 12 (L)

Reservation 13 (MP)

6. Regeringens skrivelse

Riksdagen lägger skrivelse 2021/22:107 till handlingarna.

Stockholm den 7 april 2022

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Kristina Nilsson (S), Johan Hultberg (M), Linda Lindberg (SD), Mikael Dahlgvist (S), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Clara Aranda (SD), Margareta Fransson (MP), Mats Wiking (S), Ulrika Jörgensen (M), Anders W Jonsson (C), Barbro Westerholm (L), Christina Höj Larsen (V), Robert Halef (KD) och Mats Sander (M).

Redogörelse för ärendet

Riksdagen överlämnade Riksrevisionens rapport Statens suicidpreventiva arbete – samverkan med verkan? (RiR 2021:26) till regeringen den 14 oktober 2021. Regeringen återkom till riksdagen med skrivelse 2021/22:107 Riksrevisionens rapport om statens suicidpreventiva arbete den 7 februari 2022.

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2021/22:107, 30 motionsyrkanden i sex motioner som väckts med anledning av skrivelsen och ett motionsyrkande från allmänna motionstiden 2021/22. Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Vid sammanträdet den 11 november 2021 informerade riksrevisor Helena Lindberg med medarbetare om Riksrevisionens rapport.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens rapport om statens suicidpreventiva arbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en nationell enhetlig hantering av inkommande samtal till nödnumret 112 som rör hot om suicid och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår motioner om bl.a. Riksrevisionens övriga rekommendationer, anmälningsskyldighet vid suicid och övriga suicidpreventiva åtgärder. Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Jämför reservation 1 (S, L, MP), 2 (M, C, KD), 3 (SD), 4 (V), 5 (SD, KD), 6 (MP), 7 (SD, KD), 8 (M), 9 (SD), 10 (C), 11 (V), 12 (L) och 13 (MP).

Skrivelsen

Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer

Riksrevisionen har granskat statens arbete med suicidprevention. Granskningens övergripande revisionsfråga är om statens insatser är effektiva när det gäller att stärka det suicidpreventiva arbetet. Bedömningsgrunden för den övergripande revisionsfrågan är den beslutade visionen om självmord – att ingen bör hamna i en så utsatt situation att den enda utvägen upplevs vara självmord – och tillhörande handlingsprogram. Granskningen omfattar regeringens styrning samt Folkhälsomyndighetens, Socialstyrelsens och Inspektionen för vård och omsorgs (Ivo) arbete. Vidare berörs flera andra statliga myndigheter på en övergripande nivå i granskningen, däribland Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Trafikverket.

Riksrevisionens samlade bedömning är att statens arbete med suicidprevention inte har varit tillräckligt effektivt. Riksrevisionen framhåller till stöd för sin bedömning bl.a. att regeringen först under 2020 tog flera initiativ för att stärka det suicidpreventiva arbetet trots att riksdagen, på regeringens initiativ, fattade beslut om en övergripande vision för det suicidpreventiva arbetet och ett nationellt handlingsprogram redan 2008. Riksrevisionens övergripande slutsats är att det behövs insatser inom flera områden för att ett verkningsfullt suicidpreventivt arbete ska kunna åstadkommas och att fler statliga myndigheter, på olika sätt, behöver involveras i och utveckla sitt självmordsförebyggande arbete.

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer till regeringen:

- Ta initiativ till en nationell enhetlig hantering av inkommande samtal som rör hot om suicid via 112 för att underlätta för blåljusverksamheter att fatta beslut vid uttryckning.
- Se till att MSB medverkar i det nationella suicidpreventiva arbetet, både i det kommande strategiarbetet och som stödjande myndighet till de kommunala räddningstjänsterna.
- Se till att Trafikverket följer upp och utvärderar insatser som myndigheten har gjort för att uppnå halveringsmålet för omkomna på statliga järnvägar. Syftet med uppföljningen bör vara att ta reda på varför insatserna inte har haft effekt. Regeringen bör också se till att Trafikverket ökar graden av systematik i de åtgärder som vidtas.

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer till Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen:

- Se till att den kommande strategin inom psykisk hälsa och suicidprevention tas fram så att den blir styrande och relevant för arbetet. Ett sådant arbete kan uppnås genom att större vikt läggs vid följande delar:
  1. Inkludera och utveckla områden som har bäring på det suicidpreventiva arbetet. Två exempel på områden som bör inkluderas respektive utvecklas är missbruks- och beroendefrågor och stöd till anhöriga.
  2. Se till att områdena också omfattar insatser som går att följa upp med relevanta indikatorer så att ett systematiskt lärande utvecklas på området.
  3. Utveckla en vägledning för prioriteringar av insatser inom suicidprevention baserat på den underbyggda kunskap som finns. Det är särskilt angeläget när ett tjugotal myndigheter gemensamt ska samarbeta om en ny strategi.
- Förbättra stödet för implementering av kunskap inom suicidprevention. Ett sätt att bidra till bättre stöd för implementering är att se till att kunskapsstöden är konkreta, användbara och tillgängliga för verksamheter som arbetar med suicidprevention.

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer till Ivo:

- Följ upp suicidhändelser i vårdverksamheter på en aggregerad nivå i syfte att bidra till vårdverksamheters patientsäkerhetsarbete och därmed öka lärandet. Det gäller särskilt mot bakgrund av risken för ökad psykisk ohälsa när pandemin är över.

Regeringens bedömning och åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen anför i skrivelsen att den välkomnar Riksrevisionens granskning och anser att rapporten utgör ett viktigt bidrag i det fortlöpande arbete som regeringen bedriver i syfte att utveckla och förbättra det suicidpreventiva arbetet.

Regeringen delar Riksrevisionens bild att det nationella handlingsprogrammets utformning med stor sannolikhet har påverkat förutsättningarna för uppföljning av insatserna. Detta rör främst avsaknaden av konkreta aktiviteter och åtgärder för att uppfylla handlingsprogrammets delområden liksom avsaknaden av operationaliserade och mätbara mål. Regeringen delar även Riksrevisionens bedömning att den nationella styrningen av det suicidpreventiva arbetet bör utformas så att insatserna leder till konkreta och varaktiga resultat och att en viktig del i det arbetet är att myndigheter får tydliga och långsiktiga uppdrag. Regeringen vill i detta sammanhang, vilket också framhålls av Riksrevisionen, påminna om att regeringen har gett 25 myndigheter i uppdrag att, senast den 1 september 2023, lämna in underlag inför en ny strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention.

I överensstämmelse med Riksrevisionens rekommendation avser regeringen att ge MSB i uppdrag att delta i det pågående arbetet med att ta fram underlag inför en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention.

När det gäller rekommendationen att MSB bör stödja de kommunala räddningstjänsterna i det suicidpreventiva arbetet kan regeringen konstatera att MSB redan i dag har i uppdrag att samordna och stötta kommunal räddningstjänst kopplat till sådana händelser som är att betrakta som räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Det finns således inget hinder för MSB att ge stöd till kommunala räddningstjänsters suicidpreventiva arbete.

I fråga om rekommendationen att regeringen bör ta initiativ till en nationell enhetlig hantering av inkommande samtal som rör hot om suicid till nödnumret 112 för att underlätta för blåljusverksamheter att fatta beslut vid uttryckning kan följande konstateras. Alarmeringsverksamheten regleras i allt väsentligt genom avtal på olika nivåer. Mellan staten och SOS Alarm Sverige AB (SOS Alarm) finns ett alarmeringsavtal som reglerar SOS Alarms åtaganden och övriga skyldigheter inom ramen för bolagets samhällsuppdrag. Avtalet syftar till att säkerställa en säker och effektiv hantering av nödsamtal och annan nödkommunikation till nödnummer 112 och därigenom skapa goda förutsättningar för en sammanhållen alarmeringsverksamhet i samhället. 112-tjänsten innefattar att svara på nödnumret 112, identifiera vad som har inträffat och bedöma om det finns behov av omedelbara hjälpinsatser av samhällets hjälporgan och ta ställning till vilket eller vilka av hjälporganen som berörs av det inträffade. Ansvarsfördelningen inom alarmeringsområdet innebär i stort att SOS Alarm är den aktör som tar emot och besvarar 112-anrop, medan hjälporganen ansvarar för genomförande av hjälpinsatsen, vilket bl.a. innebär planering, organisering samt ledning av insatsen. Detta ska ske med inriktningen att hjälpinsatsen ska påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett så effektivt sätt som möjligt och med så hög kvalitet som möjligt. Det är med andra ord hjälporganen som avgör hur SOS Alarm ska agera i samband med ett 112-anrop. Regeringen avser att fortsätta att verka för att upprätthålla SOS Alarms verksamhet och förmåga att säkerställa en säker och effektiv

hantering av nödsamtal och annan nödkommunikation till nödnummer 112 för att därigenom skapa goda förutsättningar för en sammanhållen alarmeringsverksamhet i samhället.

När det gäller rekommendationen om att regeringen bör säkerställa att Trafikverket följer upp och utvärderar de insatser som myndigheten har gjort för att uppnå halveringsmålet för omkomna på statliga järnvägar kan regeringen i huvudsak konstatera följande. Den nollvision som är beslutad av riksdagen utgör grunden för trafiksäkerhetsarbetet i Sverige och präglar också Trafikverkets arbete. Regeringen instämmer i att en uppföljning och utvärdering av det tidigare etappmålet är en viktig förutsättning för att i framtiden kunna genomföra effektiva insatser i syfte att uppnå det nuvarande etappmålet för antalet omkomna på statliga järnvägar. Regeringen kan dock konstatera att ett arbete redan pågår inom Trafikverket i syfte att följa upp det förra etappmålet, vilket regeringen välkomnar. När det gäller det nya etappmål som har satts för perioden 2020–2030 kommer myndigheten Trafikanalys årligen att följa upp hur arbetet med att nå målet fortskrider. När det gäller rekommendationen att regeringen bör se till att Trafikverket ökar graden av systematik i de åtgärder som vidtas avser regeringen att fortsätta att följa Trafikverkets arbete med att utveckla insatserna inom området, bl.a. vid de årliga myndighetsdialogerna.

I fråga om de rekommendationer som riktas till Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen samt till Ivo avser regeringen att noga följa de insatser som myndigheterna tar initiativ till med anledning av Riksrevisionens rapport.

I och med skrivelsen anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Motionerna

Inkommande samtal till nödnumret 112 som rör hot om suicid

I kommittémotion 2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att ta fram och genomföra en nationell enhetlig hantering av inkommande samtal om suicid via larmnumret 112. I kommittémotion 2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att säkerställa att det vid inkommande samtal till SOS Alarm i fall där det rör sig om hot om suicid alltid ska ske en enhetlig hantering som ska baseras på kunskap och beprövad erfarenhet.

I kommittémotion 2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till en nationell enhetlig hantering av inkommande samtal som rör hot om suicid via 112 för att underlätta för blåljusverksamheter att fatta beslut vid uttryckning.

Riksrevisionens övriga rekommendationer m.m.

I kommittémotion 2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att förstärka det nationella suicidpreventiva arbetet genom att genomföra Riksrevisionens rekommendationer till regeringen och myndigheter. I kommittémotion 2021/22:4411 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att Riksrevisionens samtliga rekommendationer ska genomföras skyndsamt.

I kommittémotion 2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om regeringen ska verka för att grundligt granska det alarmeringsavtal som finns mellan staten och SOS Alarm Sverige AB för att analysera behovet av mer ändamålsenliga regleringar som kan bidra till att möjliggöra mer effektiva insatser vid samtal som rör hot om självmord.

I kommittémotion 2021/22:4412 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör ge Ivo och Trafikverket i uppdrag att följa upp sina suicidpreventiva insatser i enlighet med Riksrevisionens rekommendationer.

I kommittémotion 2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Folkhälsomyndigheten i uppdrag att införa metoder och arbetssätt för att förebygga och förhindra självmord. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram årliga rapporter om suicidhändelser i vården på aggregerad nivå, utifrån Ivos kartläggning.

Anmälningsskyldighet vid suicid

I kommittémotion 2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att återinföra anmälningsskyldigheten till Ivo för hälso- och sjukvården samt socialtjänsten vid suicid för utomstående utredning enligt lex Maria. Även i kommittémotion 2021/22:4411 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens anmälningsskyldighet vid suicid.

I kommittémotion 2021/22:4422 av Margareta Fransson m.fl. (MP) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om ett särskilt lagförslag om anmälningsskyldighet och krav på händelseanalys när en person har tagit sitt liv och vid suicidförsök.

Haverikommission

I kommittémotion 2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheten att pröva arbetssätt med en haverikommission som ska tillämpas i händelse av suicid. Även i kommittémotion 2021/22:4411 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att tillsätta en haverikommission när en person har begått suicid.

Övriga suicidpreventiva åtgärder

I kommittémotion 2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att ta fram och genomföra en nationell handlingsplan för att motverka hot om våld, våld och övergrepp mot barn och unga i syfte att stärka det suicidpreventiva arbetet. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att prioritera våldsutsatta barns tillgång till rehabilitering i syfte att stärka det suicidpreventiva arbetet.

I kommittémotion 2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att nollvisionen för suicid snarast ska kompletteras med en övergripande åtgärdsplan bestående av konkreta insatser och mätbara mål. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska tillsätta en nationell samordnare för det samlade suicidpreventiva arbetet. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att pröva arbetet med regionala kriscenter för att stärka det lokala suicidpreventiva arbetet. I yrkande 5 föreslås vidare ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att den kommande nationella strategin för psykisk hälsa och suicidprevention konkret ska bidra till ett långsiktigt och strategiskt nationellt arbete inom det aktuella området. I yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska initiera ett uttalat nationellt ansvarstagande för det suicidpreventiva arbetet. I yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om en tydligare nationell styrning i det fortsatta arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention. I yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att förstärka och förtydliga Folkhälsomyndighetens roll i det nationella arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention.

I kommittémotion 2021/22:4412 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge relevant myndighet i uppdrag att samlar, tillgängliggöra och löpande uppdatera kunskapsstöd när det gäller suicidprevention. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge relevant myndighet i uppdrag att se över behovet av nya verksamhetsanpassade kunskapsstöd när det gäller suicidprevention. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge relevanta myndigheter i uppdrag att konkretisera handlingsprogrammet för suicidprevention inom sitt område samt se över vilka mätbara mål och indikatorer som kan tas fram.

I kommittémotion 2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram en tydlig åtgärdsplan för det förebyggande arbetet när det gäller självmord. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen årligen bör rapportera om det förebyggande arbetet när det gäller självmord.

I kommittémotion 2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att överväga att skriva in en stödlinje för psykisk ohälsa och suicidtankar i förordning.

I kommittémotion 2021/22:4422 av Margareta Fransson m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om kompletteringsuppdrag till Folkhälsomyndigheten om att den nationella stödlinjen även ska kunna ge stöd till personer med missbruks- och beroendeproblem. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om en särskild plan och insatser för hur personer med missbruks- och beroendeproblem ska kunna få vetskap om den nationella hjälplinjen.

Pågående arbete

Nationellt handlingsprogram för suicidprevention

Det nuvarande nationella handlingsprogrammet för suicidprevention presenterades av regeringen i proposition 2007/08:110 En förnyad folkhälsopolitik (bet. 2007/08:SoU11, rskr. 2007/08:266). I propositionen uttryckte regeringen visionen att ingen människa ska behöva hamna i en sådan utsatt situation att självmord ses som den enda utvägen. Det nationella handlingsprogrammet innehåller följande nio åtgärdsområden som utgår dels från ett befolkningsperspektiv, dels från ett individperspektiv:

1. insatser som främjar goda livschanser för mindre gynnade grupper
2. minskad alkoholkonsumtion i befolkningen och i högriskgrupper för självmord
3. minskad tillgänglighet till medel och metoder för självmord
4. självmordsprevention som hantering av psykologiska misstag
5. medicinska, psykologiska och psykosociala insatser
6. spridning av kunskap om evidensbaserade metoder för att minska antalet självmord
7. kompetenshöjning hos personal och andra nyckelpersoner i vård och omhändertagande av personer med självmordsproblematik
8. händelseanalyser av lex Maria-anmälningar
9. stöd till frivilligorganisationer.

Det individinriktade arbetet bedrivs i huvudsak inom hälso- och sjukvården med syftet att få bästa möjliga omhändertagande av personer med risk för suicid, medan det befolkningsinriktade arbetet har en bred folkhälsovetenskaplig ansats och omfattar många olika samhällsaktörer. Syftet med det befolkningsinriktade förebyggande arbetet är att utveckla och förstärka stödjande och riskfria miljöer samt att minimera tillgången till medel för suicid.

Uppdrag till Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten

För att utveckla arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention gav regeringen den 30 juli 2020 Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen i uppdrag att tillsammans med ett tjugotal berörda myndigheter lämna in underlag inför en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention

(S2020/06171). Syftet med uppdraget är att ge regeringen underlag och skapa förutsättningar för att utveckla insatserna inom området psykisk hälsa och suicidprevention. Målsättningen är att stärka den statliga styrningen, att skapa bättre förutsättningar för samordning och samverkan samt att öka kvaliteten, effektiviteten och långsiktigheten i de insatser som genomförs inom området av myndigheter, regioner, kommuner och andra berörda aktörer.

De berörda myndigheterna ska dels göra en individuell analys av nuläget samt de långsiktiga behoven inom det egna verksamhetsområdet, inklusive en bedömning av hur pågående riktade satsningar fungerar och kan utvecklas, dels göra en gemensam analys som Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen samordnar. I denna senare del ingår att lämna in underlag inför en kommande nationell strategi genom att bl.a. lämna förslag på mål och prioriteringar samt indikatorer för uppföljning. Myndigheterna ska även lämna förslag på hur de kan komma att stödja genomförandet och uppföljningen av den föreslagna strategin. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2023.

Andra uppdrag till Folkhälsomyndigheten

I februari 2020 fick Folkhälsomyndigheten i uppdrag att inrätta en ny funktion för psykisk hälsa och suicidprevention som ska organiseras som en särskild verksamhet inom myndigheten (S2020/00438/FS [delvis]). Syftet med funktionen är att sprida kunskap om psykisk ohälsa och suicid till allmänheten, och att föra dialog med allmänheten inom området.

I maj 2021 gav regeringen Folkhälsomyndigheten i uppdrag att föreslå en nationell stödlinje som riktar sig till personer med psykisk ohälsa och suicidalitet (S2021/04157). Stödlinjen ska erbjuda ett professionellt och anonymt samtalsstöd. Folkhälsomyndigheten genomförde uppdraget i dialog med Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), regioner och kommuner, patient-, brukar- och anhörigorganisationer, det civila samhället samt representanter för de nationella minoriteterna. Uppdraget redovisades den 31 mars 2022.

Folkhälsomyndigheten arbetar också med ett regeringsuppdrag om kunskapshöjande insatser under 2019–2021 som syftar till att minska stigmat kring psykisk ohälsa och suicid (S2020/08824 [delvis]). Uppdraget ska slutredovisas april 2022. En del i uppdraget handlar om att minska stigmat på regional nivå, och det genomförs i samarbete med ett antal regioner som har ett pågående arbete med samma tema.

Uppdrag till MSB

Den 8 februari 2022 gav regeringen MSB i uppdrag att medverka i framtagandet av en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention (Ju2022/00420). MSB ska inom ramen för uppdraget genomföra en individuell analys av nuläget samt av de långsiktiga behoven inom det egna verksamhetsområdet. MSB ska även medverka och bidra till

den gemensamma analys som samordnas av Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen.

Den individuella analysen ska redovisas till Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen senast den 30 november 2022.

Anmälningsskyldighet vid självmord

År 2006 föreskrev Socialstyrelsen att vårdgivaren var skyldig att anmäla alla självmord som inträffat under pågående vård eller inom fyra veckor efter den senaste vårdkontakten (jfr Socialstyrelsens tidigare föreskrifter om anmälningsskyldighet enligt lex Maria). Efter beslut av Socialstyrelsen upphörde föreskriften att gälla den 1 september 2017 och därmed upphörde också den obligatoriska anmälningsskyldigheten vid självmord.

Självmord omfattas av bestämmelserna i 3 kap. 3, 5 §§ patient-
säkerhetslagen (2010: 659), förkortad PSL. Där föreskrivs det att vårdgivaren ska utreda och anmäla allvarliga händelser i vården som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada (lex Maria).

I Inspektionen för vård och omsorgs föreskrifter (HSLF-FS 2017:41) om anmälan av händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada (lex Maria) finns bestämmelser om hur en anmälan enligt 3 kap. 5 § PSL (2010:659) ska göras.

Svar på skriftlig fråga

Den 29 januari 2020 besvarade socialminister Lena Hallengren (S) en skriftlig fråga om anmälningsskyldighet vid suicid (fr. 2019/20:763). Socialministern anförde följande:

Clara Aranda har frågat mig hur regeringen avser att arbeta för att orsakerna till ett självmord grundligt utreds, och hur jag avser att verka för att säkerställa att tillsynen av vården inte negligeras i och med det minskade antalet anmälda fall.

Händelseanalys är en metod för att utreda avvikelser i vården och är en viktig del i ett systematiskt patientsäkerhetsarbete. Ett centralt syfte med en händelseanalys som rör självmord är att identifiera brister som på ett väsentligt sätt kan ha bidragit till att självmordshandlingar som kunde ha undvikits ändå genomfördes. En händelseanalys kan vara en del av den interna utredningen som ska göras vid en Lex Maria-anmälan. År 2006 föreskrev Socialstyrelsen att vårdgivaren var skyldig att anmäla alla självmord som inträffat under pågående vård eller inom fyra veckor efter den senaste vårdkontakten. Efter beslut av Socialstyrelsen upphörde föreskriften att gälla den 1 september 2017 och därmed upphörde också den obligatoriska anmälningsskyldigheten vid självmord. Om ett självmord kan ha ägt rum därför att vården inte vidtagit adekvata åtgärder ska det dock också fortsättningsvis utredas och anmälas. Händelsen ska i sådant fall anmälas till IVO. Samma bestämmelse gäller för självmordshandlingar som inte resulterade i fullbordat självmord. Jag anser att frågan är viktig och kommer att följa den framöver.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar Riksrevisionens rapport om statens arbete med suicidprevention. I rapporten lämnar Riksrevisionen ett antal rekommendationer till regeringen, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och Ivo.

En av rekommendationerna till regeringen är att ta initiativ till en nationell enhetlig hantering av inkommande samtal som rör hot om suicid via 112 för att underlätta för blåljusverksamheter att fatta beslut vid uttryckning. Utskottet anser att denna rekommendation är mycket viktig. En enhetlig hantering som bygger på aktuell kunskap och beprövad erfarenhet kan ha avgörande betydelse för hur dessa ärenden slutar. Därför anser utskottet att regeringen ska ta ett initiativ till en nationell enhetlig hantering av inkommande samtal till nödnumret 112 som rör hot om suicid. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Därmed bör motionerna 2021/22:4409 (V) yrkande 5, 2021/22:4420 (M) yrkande 3 och 2021/22:4425 (SD) yrkande 10 bifallas.

När det gäller övriga rekommendationer till regeringen välkomnar utskottet att regeringen gett MSB i uppdrag att medverka i framtagandet av en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention (Ju2022/00420). Utskottet noterar vidare att det inte finns något hinder för MSB att ge stöd till kommunala räddningstjänsters suicidpreventiva arbete.

Utskottet delar Riksrevisionens och regeringens bedömning att en uppföljning och utvärdering av det tidigare etappmålet för antalet omkomna på statliga järnvägar är en viktig förutsättning för att i framtiden kunna genomföra effektiva insatser i syfte att uppnå det nuvarande etappmålet för antalet omkomna på statliga järnvägar. Utskottet noterar att ett arbete redan pågår inom Trafikverket i syfte att följa upp det förra etappmålet samt att det nya etappmålet för perioden 2020–2030 kommer att följas upp årligen av myndigheten Trafikanalys. Utskottet noterar även att regeringen fortsätter att följa Trafikverkets arbete med att utveckla insatserna inom området.

I fråga om de rekommendationer som riktas till Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen samt till Ivo konstaterar utskottet att regeringen avser att noga följa de insatser som myndigheterna tar initiativ till med anledning av Riksrevisionens rapport, vilket utskottet välkomnar.

Sammantaget anser utskottet att riksdagen inte behöver vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2021/22:4409 (V) yrkandena 3 och 4, 2021/22:4411 (KD) yrkande 1, 2021/22:4412 (C) yrkande 4, 2021/22:4420 (M) yrkande 4 och 2021/22:4425 (SD) yrkande 11. Motionsyrkandena bör avslås.

När det gäller frågan om anmälningsskyldighet vid suicid konstaterar utskottet att det följer av 3 kap. 3 § patientsäkerhetslagen (PSL) att en vårdgivare ska utreda händelser i verksamheten som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada. Händelsen ska i sådant fall enligt 3 kap. 5 § PSL anmälas till Ivo. Som statsrådet Hallengren anger i sitt frågesvar innebär detta att om ett självmord kan ha ägt rum därför att vården inte vidtagit adekvata

åtgärder ska det utredas och anmälas. Detta gäller även för självmordshandlingar som inte resulterade i fullbordat självmord. Utskottet anser att det är mycket viktigt att detta görs och utgår från att regeringen följer frågan. Utskottet anser inte att riksdagen behöver ta några initiativ med anledning av motionerna 2021/22:4411 (KD) yrkande 2, 2021/22:4422 (MP) yrkande 3 och 2021/22:4425 (SD) yrkande 9. Motionsyrkandena bör avslås.

Utskottet välkomnar det ovannämnda uppdrag som regeringen har gett till Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen att tillsammans med ett tjugotal berörda myndigheter lämna in underlag inför en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention (S2020/06171). Syftet med uppdraget är att ge regeringen underlag och skapa förutsättningar för att utveckla insatserna inom området psykisk hälsa och suicidprevention. Utskottet ser positivt på att målsättningen med arbetet är att stärka den statliga styrningen, att skapa bättre förutsättningar för samordning och samverkan samt att öka kvaliteten, effektiviteten och långsiktigheten i de insatser som genomförs inom området av myndigheter, regioner, kommuner och andra berörda aktörer. Utskottet noterar att uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2023 och ser fram emot att ta del av det fortsatta arbetet med strategin.

Vidare välkomnar utskottet att Folkhälsomyndigheten har haft i uppdrag att föreslå en nationell stödlinje som riktar sig till personer med psykisk ohälsa och suicidalitet (S2021/04157). Stödlinjen ska erbjuda ett professionellt och anonymt samtalsstöd. Uppdraget har nyligen redovisats.

Utskottet anser inte att riksdagen bör ta några initiativ med anledning av motionerna 2021/22:4411 (KD) yrkande 3 och 2021/22:4425 (SD) yrkande 4 om en haverikommission. Motionsyrkandena bör avslås.

Mot bakgrund av pågående arbete anser utskottet inte heller att riksdagen behöver ta några initiativ med anledning av motionerna 2021/22:3977 (L) yrkande 14, 2021/22:4409 (V) yrkandena 1 och 2, 2021/22:4412 (C) yrkandena 1–3, 2021/22:4420 (M) yrkandena 1 och 2, 2021/22:4422 (MP) yrkandena 1 och 2 samt 2021/22:4425 (SD) yrkandena 1–3 och 5–8. Motionsyrkandena bör avslås.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Reservationer

1. Inkommande samtal till nödnumret 112 som rör hot om suicid, punkt 1 (S, L, MP)

av Kristina Nilsson (S), Mikael Dahlgvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Margareta Fransson (MP), Mats Wiking (S) och Barbro Westerholm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 5,

2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3 och

2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

I skrivelsen anför regeringen bl.a. att ansvarsfördelningen inom alarmeringsområdet i stort innebär att SOS Alarm är den aktör som tar emot och besvarar 112-anrop, medan hjälporganen ansvarar för genomförande av hjälpinsatsen. Detta ska ske med inriktningen att hjälpinsatsen ska påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett så effektivt sätt som möjligt och med så hög kvalitet som möjligt. Det är således hjälporganen som avgör hur SOS Alarm ska agera i samband med ett 112-anrop.

Vi noterar och ser positivt på att regeringen fortsättningsvis avser att verka för att upprätthålla SOS Alarms verksamhet och förmåga att säkerställa en säker och effektiv hantering av nödsamtal och annan nödkommunikation till nödnummer 112 för att därigenom skapa goda förutsättningar för en sammanhållen alarmeringsverksamhet i samhället.

Vi anser inte att det behöver göras något tillkännagivande till regeringen i denna fråga. Motionsyrkandena bör avslås.

2. Riksrevisionens övriga rekommendationer m.m., punkt 2 (M, C, KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Johan Hultberg (M), Ulrika Jörgensen (M), Anders W Jonsson (C), Robert Halef (KD) och Mats Sander (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4411 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 1,

2021/22:4412 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 4 och

2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4 och avslår motionerna

2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkandena 3 och 4 samt

2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 11.

Ställningstagande

Riksrevisionens rekommendationer är bärande för att den nödvändiga förstärkningen av det nationella suicidpreventiva arbetet ska komma till stånd. Utöver Riksrevisionens rekommendation om inkommande samtal som rör hot om suicid via 112 anser vi att regeringen bör vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att Riksrevisionens övriga rekommendationer till såväl regeringen som myndigheter genomförs.

3. Riksrevisionens övriga rekommendationer m.m., punkt 2 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Clara Aranda (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 11 och

avslår motionerna

2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,

2021/22:4411 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 1,

2021/22:4412 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 4 och

2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen ska verka för att grundligt granska det alarmeringsavtal som finns mellan staten och SOS Alarm Sverige AB för att analysera behovet av mer ändamålsenliga regleringar som kan bidra till att möjliggöra mer effektiva insatser vid samtal som rör hot om självmord.

4. Riksrevisionens övriga rekommendationer m.m., punkt 2 (V)

av Christina Høj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkandena 3 och 4 samt
avslår motionerna
2021/22:4411 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 1,
2021/22:4412 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 4,
2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4 och
2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 11.

Ställningstagande

Riksrevisionen anför att Ivo har ett viktigt tillsynsuppdrag men att det måste utökas till att även omfatta granskning av hanteringen av suicidärenden på en aggregerad nivå. Vi anser att regeringen, utifrån Ivos kartläggningar, bör ta fram årliga rapporter om suicidhändelser i vården på aggregerad nivå. Regeringen bör även ge Folkhälsomyndigheten i uppdrag att införa metoder och arbetssätt för att förebygga och förhindra självmord.

5. Anmälningsskyldighet vid suicid, punkt 3 (SD, KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Clara Aranda (SD) och Robert Halef (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:4411 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 2 och
2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 9 och
avslår motion
2021/22:4422 av Margareta Fransson m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att hälso- och sjukvårdens anmälningsplikt vid suicid bör återinföras som ytterligare en del i att öka lärandet kring suicid. För att på bästa sätt arbeta preventivt för att minska antalet suicid är det avgörande med nationell statistik som belyser situationen. Regeringen bör vidta nödvändiga åtgärder för att det införs en anmälningsplikt till Ivo för hälso- och sjukvården samt socialtjänsten vid suicid.

6. Anmälningskyldighet vid suicid, punkt 3 (MP)

av Margareta Fransson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4422 av Margareta Fransson m.fl. (MP) yrkande 3 och
bifaller delvis motionerna

2021/22:4411 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 2 och

2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Vid suicid eller suicidförsök är det viktigt att så noga som möjligt ta reda på vad som hänt och varför, vad hälso- och sjukvård, socialtjänst eller andra myndigheter och institutioner hade kunnat fånga upp samt hur man ska kunna göra det bättre och säkrare framöver – det är mycket viktig kunskap. Därför anser jag att regeringen bör återkomma med ett särskilt lagförslag om anmälningskyldighet och krav på händelseanalyser när personer tagit sitt liv och vid suicidförsök.

7. Haverikommission, punkt 4 (SD, KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Clara Aranda (SD) och Robert Halef (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4411 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 3 och
2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Det förebyggande arbetet mot självskadebeteende, suicidförsök och suicid måste intensifieras. Vi anser bl.a. att det ska tillsättas en ”haverikommission” när en person har begått suicid, baserat på ett arbetssätt som finns i Storbritannien. Socialtjänst, skola, polis, sjukvård och civilsamhället ska då tillsammans göra en utredning om vad som hänt och vad som har brustit. Det är inte för att leta syndabockar utan för att samhället kan bli bättre på att förhindra suicid. Regeringen bör utreda hur ett sådant arbetssätt kan skapas.

8. Övriga suicidpreventiva åtgärder, punkt 5 (M)

av Johan Hultberg (M), Ulrika Jörgensen (M) och Mats Sander (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1 och 2 samt

avslår motionerna

2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 14,

2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4412 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkandena 1–3,

2021/22:4422 av Margareta Fransson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5–8.

Ställningstagande

Staten behöver ta ett mer aktivt ansvar för styrningen av det nationella suicidpreventiva arbetet. Enligt vår mening behövs det bl.a. en kraftfull mobilisering för att skydda alla barn i Sverige från våld och hot om våld, övergrepp och kränkningar. Regeringen bör därför ta fram och genomföra en nationell handlingsplan för att motverka hot om våld, våld och övergrepp mot barn och unga. Vi anser även att regeringen ska ge en lämplig myndighet i uppdrag att ta fram en plan i syfte att ge våldsutsatta barn tillgång till den rehabilitering som krävs för att återfå förmågan att leva ett normalt liv.

9. Övriga suicidpreventiva åtgärder, punkt 5 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Clara Aranda (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 2 och

2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5–8 samt avslår motionerna

2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 14,

2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 1,

2021/22:4412 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkandena 1–3,

2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1 och 2 samt

2021/22:4422 av Margareta Fransson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det behövs krafttag för att motverka förekomsten av suicid i Sverige. Vi föreslår därför att regeringen ska vidta en rad åtgärder för att förstärka det suicidpreventiva arbetet. Vi anser att regeringen ska verka för att nollvisionen för suicid snarast ska kompletteras med en övergripande åtgärdsplan bestående av konkreta insatser och mätbara mål. Vi anser vidare att regeringen ska tillsätta en nationell samordnare för det samlade suicidpreventiva arbetet. Regeringen bör även ta initiativ till att pröva arbetet med regionala kriscenter för att stärka det lokala suicidpreventiva arbetet. När det gäller den kommande nationella strategin för psykisk hälsa och suicidprevention anser vi att regeringen konkret ska bidra till ett långsiktigt och strategiskt nationellt arbete inom det aktuella området. Regeringen ska initiera ett uttalat nationellt ansvarstagande för det suicidpreventiva arbetet och en tydligare nationell styrning i det fortsatta arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention. Regeringen ska även förstärka och förtydliga Folkhälsomyndighetens roll i det nationella arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention. Slutligen anser vi att regeringen årligen bör rapportera om det förebyggande arbetet när det gäller självmord.

10. Övriga suicidpreventiva åtgärder, punkt 5 (C)

av Anders W Jonsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4412 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkandena 1–3 och avslår motionerna

2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 14,

2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4422 av Margareta Fransson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5–8.

Ställningstagande

Enligt min mening behöver regeringen och staten ta en mer aktiv roll i det suicidpreventiva arbetet. För det första bör regeringen ge relevant myndighet i uppdrag att samla, tillgängliggöra och löpande uppdatera kunskapsstöd när det gäller suicidprevention. Regeringen bör även ge relevant myndighet i uppdrag att se över behovet av nya verksamhetsanpassade kunskapsstöd när det gäller suicidprevention. Slutligen anser vi att regeringen bör ge relevanta myndigheter i uppdrag att konkretisera handlingsprogrammet för suicidprevention inom sitt område samt se över vilka mätbara mål och indikatorer som kan tas fram.

11. Övriga suicidpreventiva åtgärder, punkt 5 (V)

av Christina Høj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 14,

2021/22:4412 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkandena 1–3,

2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4422 av Margareta Fransson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt
2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5–8.

Ställningstagande

Det kvarstår arbete inom flera områden för att få till ett verkningsfullt suicidpreventivt arbete och den nationella styrningen bör utformas så att insatserna leder till konkreta och varaktiga resultat. Enligt min mening bör regeringen ta fram en tydlig åtgärdsplan för det förebyggande arbetet när det gäller självmord. Regeringen bör även årligen rapportera om det förebyggande arbetet när det gäller självmord.

12. Övriga suicidpreventiva åtgärder, punkt 5 (L)

av Barbro Westerholm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 14 och
avslår motionerna

2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4412 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkandena 1–3,

2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4422 av Margareta Fransson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5–8.

Ställningstagande

Enligt min mening bör regeringen överväga att skriva in telefon- och webbaserade stödinsatser till personer med suicidtankar i förordning på motsvarande sätt som stödinsatserna inom områdena tobak, alkohol och spel om pengar.

13. Övriga suicidpreventiva åtgärder, punkt 5 (MP)

av Margareta Fransson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4422 av Margareta Fransson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 14,

2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4412 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkandena 1–3,

2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1 och 2 samt

2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5–8.

Ställningstagande

Missbruks- och beroendefrågor är starkt kopplade till frågor om såväl psykisk ohälsa som suicidrisk. Jag anser därför att regeringen behöver säkerställa att den nationella stödlinjen som riktar sig till personer med psykisk ohälsa och suicidalitet även ska kunna ge bra stöd till personer med missbruks- och beroendeproblem. Detta kan vid behov göras genom att ge ett kompletteringsuppdrag till Folkhälsomyndigheten. Dessutom bör det göras en särskild plan för hur denna grupp ska få vetskap om denna hjälplinje.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2021/22:107 Riksrevisionens rapport om statens suicidpreventiva arbete.

Följdmotionerna

2021/22:4409 av Karin Rågsjö m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en tydlig åtgärdsplan för det förebyggande arbetet vad gäller självmord och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen årligen bör rapportera om det förebyggande arbetet vad gäller självmord och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Folkhälsomyndigheten i uppdrag att implementera metoder och arbetssätt för att förebygga och förhindra självmord och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram årliga rapporter om suicidhändelser i vården på aggregerad nivå, utifrån Ivos kartläggning, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en nationell enhetlig hantering av inkommande samtal som rör hot om suicid via 112 för att underlätta för blåljusverksamheter att fatta beslut vid uttryckning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4411 av Pia Steensland m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att Riksrevisionens samtliga rekommendationer ska genomföras skyndsamt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens anmälningsplikt vid suicid och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en ”haverikommission” när en person har begått suicid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4412 av Sofia Nilsson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge relevant myndighet i uppdrag att samla, tillgängliggöra och löpande uppdatera kunskapsstöd vad gäller suicidprevention och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge relevant myndighet i uppdrag att se över behovet av nya verksamhetsanpassade kunskapsstöd vad gäller suicidprevention och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge relevanta myndigheter i uppdrag att konkretisera handlingsprogrammet för suicidprevention inom sitt område samt se över vilka mätbara mål och indikatorer som kan tas fram och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör ge Ivo och Trafikverket i uppdrag att följa upp sina suicidpreventiva insatser i enlighet med Riksrevisionens rekommendationer och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4420 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram och genomföra en nationell handlingsplan avseende att motverka hot om våld, våld och övergrepp mot barn och unga i syfte att stärka det suicidpreventiva arbetet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera våldsutsatta barns tillgång till rehabilitering i syfte att stärka det suicidpreventiva arbetet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram och genomföra en nationell enhetlig hantering av inkommande samtal rörande suicid via larmnumret 112 och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka det nationella suicidpreventiva arbetet genom att genomföra Riksrevisionens rekommendationer till regeringen och myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4422 av Margareta Fransson m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompletteringsuppdrag till Folkhälsomyndigheten om att den nationella stöddinjen även ska kunna ge stöd till personer med missbruks- och beroendeproblematik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild plan och insatser för hur personer med missbruks- och

- beroendeproblematik ska kunna få vetskap om den nationella hjälplinjen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett särskilt lagförslag om anmälningsskyldighet och krav på händelseanalys när en person har tagit sitt liv och vid suicidförsök och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4425 av Clara Aranda m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att nollvisionen för suicid snarast ska kompletteras med en övergripande åtgärdsplan bestående av konkreta insatser och mätbara mål och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillsätta en nationell samordnare för det samlade suicidpreventiva arbetet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva arbetet med regionala kriscenter för att stärka det lokala suicidpreventiva arbetet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att pröva arbetssätt med haverikommission som ska tillämpas vid händelse av suicid och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att den kommande nationella strategin för psykisk hälsa och suicidprevention konkret ska bidra till ett långsiktigt och strategiskt nationellt arbete inom det aktuella området och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska initiera ett uttalat nationellt ansvarstagande för det suicidpreventiva arbetet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tydligare nationell styrning i det fortsatta arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka och förtydliga Folkhälsomyndighetens roll i det nationella arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra anmälningsplikten till Ivo för hälso- och sjukvården samt socialtjänsten vid suicid för utomstående utredning enligt lex Maria och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att säkerställa att det vid inkommande samtal till SOS Alarm i fall där det rör sig om hot om suicid alltid ska ske en

enhetlig hantering som ska baseras på kunskap och beprövad erfarenhet och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att grundligt granska det alarmeringsavtal som finns mellan staten och SOS Alarm Sverige AB för att analysera behovet av mer ändamålsenliga regleringar som kan bidra till att möjliggöra mer effektiva insatser vid samtal som rör hot om självmord och tillkännager detta för regeringen.

Motion från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:3977 av Barbro Westerholm m.fl. (L):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att skriva in en stödlinje för psykisk ohälsa och suicidtankar i förordning och tillkännager detta för regeringen.